

היכי דמי חילול השם, אמר רבא כגון אנא דשקילנא בשרא מבי טבחא ולא יהיבנא דמי. אביי אמר כדתניא: ואהבת את יי' אלהיך, שיהא שם שמים מתאהב על ידך, שיהא אדם קורא ושונה וישמש תלמידי חכמים ויהא משאו ומתנו בנחת עם הבריות [בשוק], מה הבריות אומרות עליו אשרי פלוני שלמד תורה, ראה כמה נאים דרכיו כמה מתוקנים מעשיו, עליו הכתוב אומר ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בכך אתפאר; אבל מי שקרא ושנה ושימש תלמידי חכמים ואין דיבורו בנחת עם הבריות, מה הבריות אומרות עליו אוי לו שלמד תורה אוי לו לאביו אוי לו לרבו פלוני שלמדו תורה, כמה מקולקלים דרכיו כמה מקולקלים מעשיו, עליו הכתוב אומר עם יי' אלה ומארכו יצאו.

(שם להב - ב,ל) תניא וכפר בכפרת דברים הכתוב מדבר, אתה אומר בכפרת דברים או אינו אלא בכפרת דמים, נאמר כאן כפרה ונאמר להלן כפרה מה להלן כפרת דברים אף כאן כפרת דברים.

תנו רבנן כיצד מתודה עויתי פשעתי וחטאתי, וכן בשעיר המשתלח (הוא אומר) [שנאמר] והתודה עליו את כל עונות בני ישראל ואת כל פשעיהם לכל חטאתם, וכן במשה הוא אומר נושא עון ופשע וחטאה ונקה דברי רבי מאיר; וחכמים אומרים חטאתי עויתי ופשעתי, וכן בדוד הוא אומר חטאנו עם אבותינו העוינו והרשענו. אמר רבה בר שמואל הלכה כדברי חכמים. ההוא דנחית קמיה דרבא עבד כרבי מאיר, אמר ליה שבקת רבנן ועבדת כרבי מאיר, אמר ליה אנא כרבי מאיר סבירא לי כדכתיב בספר אורייתא דמשה. פסק רבינו אלפסי כחכמים; ומסתברא, כההוא דנחית ועבד עובדא, מדלא אהדר ליה רבא. וכן פסק רבינו אבן גיאת.

שמעין מהא דאחר חורבן היו אומרים סדר עבודה. ותו (שם ג,ו): ההוא דנחית קמיה דרבא אמר, יצא והניחו על כן השני שבהיכל ונטל דם הפר והניח דם השעיר, אמר ליה חדא כרבנן וחדא כרבי יהודה, אימא הניח דם השעיר ונטל דם הפר והזה ממנו על הארון. (ושמעתי) [וש"מ] כלשון המשנה אומרים אותו, כגון אתה כוננת דיוסי בן יוסי וזולתו, ולא כלשון סתום. וראיתי בסדר עבודת

ורבא אם שמע הדבר בלשון סתום לא היה מקפיד

להדליק (את הנר) בלילי יום הכפורים מדליקין, שלא להדליק אין מדליקין; ומדליקין בבתי כנסיות ובתי מדרשות ובמבואות האפלין ועל גבי החולים. תנא בין שאמרו להדליק בין שאמרו שלא להדליק, שניהם לא נתכוונו אלא לדבר אחד. ירושלמי (פסחים פ"ד ה"ד; כח,א): מאן דאמר מדליקין כדי שיראה ויתבייש, ומאן דאמר אין מדליקין שמא יראה ויתאוה. מקום שנהגו להדליק משונה ממקום שנהגו שלא להדליק, אמר רבי ירמיה תדע לך שהוא כן שהרי אותו האיש צנוע ואינו משמש מטתו לאור הנר.

ואיבעי ליה לאיניש ליקורי יומא דכפורי בכסות נקיה; דאמר ליה ריש גלותא לרב המנונא מאי דכתיב ולקדוש יי' מכובד, אמר ליה זה יום הכפורים שאין בו לא אכילה ולא שתיה אמרה תורה כבדהו בכסות נקיה (שבת ק"ט,א).

(יומא פה,ב - פ,א) את זו דרש רבי אלעזר בן עזריה כי ביום הזה יכפר עליכם וכו', עבירות שבין אדם למקום יום הכפורים מכפר שבין אדם לחברו אין יום הכפורים מכפר.

וגרסינן בשבועות (ירושלמי פ"א ה"ו; ז,ב. תוספתא סוף יומא): חומר בשעיר מביום הכפורים, שהשעיר מכפר מיד ויום הכפורים אינו מכפר אלא עד שתחשך; כלומר אינו משלים הכפרה מכל וכל עד שתחשך, אבל מכפר הוא כל היום; דאי לא תימא הכי, קשיא הא דגרסינן התם (שבועות יג,ב) דחנקתיה אומצא לא איצטריך.

שאל רבי מתיא בן חרש את רבי אלעזר בן עזריה ברומי, שמעתי ארבעה חילוקי כפרה שהיה רבי ישמעאל דורש, אמר לו שלשה הן ותשובה עם כל אחד. עבר על עשה ושב אינו זז משם עד שמוחלין לו, שנאמר ושובו בנים שובבים ארפא משובותיכם. עבר על לא תעשה ושב תשובה תולה ויום הכפורים מכפר, שנאמר כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם. עבר על כריתות ומיתות בית דין ושב תשובה ויום הכפורים תולין ויסורין ממרקין, שנאמר ופקדתי בשבט פשעם. אבל מי שיש בידו חילול השם, אין לו כח בתשובה לתלות ולא ביום הכפורים לכפר ולא ביסורין למרק, אלא כולן תולין ומיתה ממרקת, שנאמר ונגלה באזני יי' צבאות אם יכופר העון הזה וכו'.

אוצר החכמה
114291